

اصول محاکمات حقوقی

مقنن ایران این استدلال را از ادقوی ندانسته زیرا طوری که خواهیم دید در اصول محاکمات عادی تمام صحبتها ضمن لوائح بعمل آمده و قاضی با مطالعه لوائح خلاصه از اظهارات و دلایل و اسناد طرفین ترتیب داده در اول جلسه با حضور طرفین یا وکلای آنها قرائت می کند و راجع به نکات محتاج به توضیح توضیح می خواهد بداند تا آنکه قاضی در قرائت لوائح و تهیه خلاصه دارد. حرفهای اساسی مدعی و مدعی علیه را در نظر گرفته و اقدام می کند.

عرضحال

شروع رسیدگی در دادگاه عدلیه محتاج به تقدیم عرضحال است. عرضحال باید کتبی بوده و در روی اوراق چاپی مخصوص نوشته شده - ماده ۲۵ اصلاحی قانون تشکیلات اجازه داده نسبت بدعاوی منقول که مدعا به آن بدش از پانصد ریال نیست درخواست شفاهی باشد و لایحه جدید اصول محاکمات اجازه داد که در موارد فوری عرضحال تلگرافی باشد.

عرضحال باید دارای چه نکاتی باشد؟

عرضحال باید دارای نکات ذیل باشد:

۱ - تعیین دادگاهی که عرضحال بآن داده میشود - تعیین دادگاه مزبور از این جهت است که مدعی علیه بداند بکدام دادگاه رجوع کند - مدعی میتواند بذکر «عبارت دادگاه صالح» اکتفا نماید.

۲ - اسم - اسم خانواده و پدر و شغل و اقامتگاه مدعی - برای اینکه مدعی علیه بداند که چه کسی بر علیه او اقامه دعوی کرده است.

۳ - اسم - اسم خانواده - اسم پدر و شغل و اقامتگاه - تا مدعی علیه بداند آیا کسیکه طرف دعوی قرار داده شده خود

او بوده یا کسی دیگر است

اگر بجای ذکر اسم پدر و شغل قانون پیش بینی می کرد که سایر مشخصات مدعی و مدعی علیه ذکر شود بهتر بود زیرا ممکن است مشخصات دیگری در بین باشد که با توسل بان مدعی یا مدعی علیه بهتر شناخته شود

۴ - اسم - اسم خانواده - اسم پدر - شغل - اقامتگاه وکیل یا کسیکه بعنوان وکیل یا قیومت بجای مدعی عرض حال داده (در صورتیکه عرض حال را آنها داده باشند) در این صورت اصل بار و نوشت و کالمنامه یا - ندی که سمت درخواست دهنده را معین می کند باید ضمیمه شود.

۵ - تعیین قیمت مدعا به مگر اینکه تعیین قیمت ممکن نبوده و یا مدعا به مالی نباشد - تعیین قیمت مدعا به از جهت صلاحیت دادگاه است.

۶ - تعهدات یا موجبات دیگری که حق مطالبه مدعی داده باعث ادعا شده است بطوریکه مقصود واضح و روشن باشد تا اینکه مدعی علیه بداند بموجب چه سببی از اسباب بر او اقامه دعوی شده و دفاع خود را تهیه نماید.

۷ - ذکر تمام ادله و وسائلی که مدعی برای اثبات ادعای خود دارد از اسناد و احکام مطلقین و قرائن با قید اینکه ادله مثبت منحصراً بهمین است - این قید اخیر برای اینست که بمدعی اجازه داده نشود هر وقت بخواهد در ضمن رسیدگی دلایل تازه معرفی کرده و رسیدگی را طولانی کند عرض حال باید بامضای عرضه دهنده برسد و اگر عرض حال دهنده نتواند امضا کند کسی دیگر از طرف او عرض حال را امضا میکند ولی این نکته باید در آن قید شود.

ضمانت عرضحال

مدعی باید رونوشت اسنادی را که بانها استناد کرده

بگواهی رسانده ضمیمه عرض حال کند مقصود از رو نوشت گواهی شده رونوشتی است که دفتر دادگاهی که عرض حال بانجا داده میشود یا دفتر یکی از دادگاههای دیگر یا یکی از ادارات ثبت اسناد و درجهائی که هیچ کدام نباشد یکی از ادارات دولتی مطابقت آنرا با اصل گواهی داده باشد.

در صورتیکه رونوشت سند در خارجه تهیه شده باشد باید در دفتر یکی از سفارتخانه ها با قونسولگری های ایران گواهی شود.

هرگاه اسناد مفصل باشد مثل دفتر تجارتي و اساسنامه شركت و امثال آن قیمت هائی كه مدرک اءعا است بخارج نویس شده ضمیمه عرض حال میگردد بعلاوه اگر عرض - حال توسط وكيل داده شده باشد باید وكالت نامه و وكيل و در صورتیکه عرض حال را قیم داده باشد رونوشت گواهی شده قیم نامه و بطور کلی رونوشت سندی كه مثبت سمت عرض حال دهنده است نیز باید ضمیمه عرض حال شود.

تعدد فسخ عرض حال

عرض حال و کلیه برگه های منضم بان باید دو نسخه باشد در صورت تعدد مدعی علیه عرض حال و منضمات آن باید بعده مدعی علیه باشد بعلاوه يك نسخه .

موارد رد و توقیف عرض حال

نكاتی را كه باید در عرض حال قید شود میتوان بدو قیمت تقسیم كرد نكات اساسی كه عدم رعایت آنها موجب رد عرض حال بوده و نكاتی كه دارای اهمیت نوع اول بوده و عدم رعایت آن موجب توقیف عرض حال خواهد بود.

رد عرض حال

بموجب ماده ۱۶ آزمایش در موارد ذیل در ظرف دو روز مدیر دفتر عرض حال را بنظر دادگاه رسانده بموجب قرار دادگاه كه منتهی در ظرف دو روز باید داده شود عرض حال رد خواهد شد.

۱ - وقتی كه در عرض حال معین نیست كه چه كس اقامه دعوی كرده است مدعی علیه کیست مدعی به چیست یا مدعی چه اقدامی را تقاضا می كند.

۲ - وقتی كه خود مدعی عرض حال را نداده و سمت عرضه دهنده در عرض حال تصریح نشده باشد

۳ - وقتیكه قیمت مدعی به معین نشده است یعنی از مواردی كه تعیین آن ممكن نیست یا مدعی به مالی نیست.

در تمام این موارد محكمه قرار رد عرض حال را داده و سواد این قرار را كه باید جاری علت رد بشد مدیر دفتر در ظرف ۵ روز بدهنده عرض حال ابلاغ مینماید - هرگاه محل اقامت دهنده عرض حال معلوم نباشد رونوشت قرار رد دفتر دادگاه بدیوار الصاق خواهد شد.

ماده ۱۷ ش - از این قرار عارض میتواند در ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ قرار یا از روز الصاق رونوشت بدیوار دفتر دادگاه بدادگاه استیناف شکایت نماید

موارد توقیف عرض حال

ماده ۱۸ ش - در موارد ذیل عرض حال قبول ولی برای بچربان افتادن باید تکمیل شود :

۱ - در صورتیکه مدعی محل اقامت مدعی علیه را معین نکرده یا بطور مبهم نشان داده و قید هم نکرده است كه محل اقامت مدعی علیه را نمیداند

۲ - وقتیكه فقرات ۶ و ۷ و ۹ و ۱۰ ماده ۵ رعایت نشده باشد .

۳ - هرگاه محل اقامت مدعی معین نشده باشد.

۴ - وقتیكه بعضی حال و اوراق منضمه بان موافق قانون الطاق نمیر شده باشد

۵ - وقتیكه مخارج اعلان و یا مخارج قانونی دیگری تأدیه نشده باشد

ماده ۱۹ ش - در موارد فوق باستثنای فقره سوم مدیر دفتر دادگاه در ظرف دو روز نواقص عرض حال را بمدعی کتباً اطلاع داده و از روز ابلاغ پنج روز باو مهلت میدهد كه نواقص را رفع نماید و هرگاه نكرد دادگاه قرار رد عرض حال را میدهد و این قرار موافق ماده ۱۶ بمدعی ابلاغ شده و مشارالیه مطابق ماده ۱۷ حق استیناف خواهد داشت